

Public participation in environmental decision-making

Prof. dr Maja Kostić-Mandić

JUSTICE
AARHUS CONVENTION
for our environment

Konvencija Ujedinjenih nacija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i dostupnosti pravosuđa u oblastima koje se tiču životne sredine (Arhuska konvencija)

Usvojena 1998. godine, na snazi od 2001. godine

47 potpisnica (uključujući EU)

Arhuska konvencija predviđa sprovođenje i zaštitu ljudskih prava u pitanjima životne sredine.

Stubovi Arhuske konvencije

- I pravo na informisanost građana o stanju životne sredine
- II pravo da građani učestvuju u procesu odlučivanja o pitanjima iz oblasti životne sredine
- III pravo na pravnu zaštitu ukoliko je neko od ovih prava povrijeđeno

I Pasivni pristup informacijama

Pojedinci (bez obzira na državljanstvo ili prebivalište), grupe građana, nevladine organizacije ili druge vaninstitucionalne organizacije, kao i privredni sektor mogu da traže informacije od: državnih organa (zakonodavnih, izvršnih, sudskih), organa lokalne samouprave, javnih ustanova i javnih preduzeća.

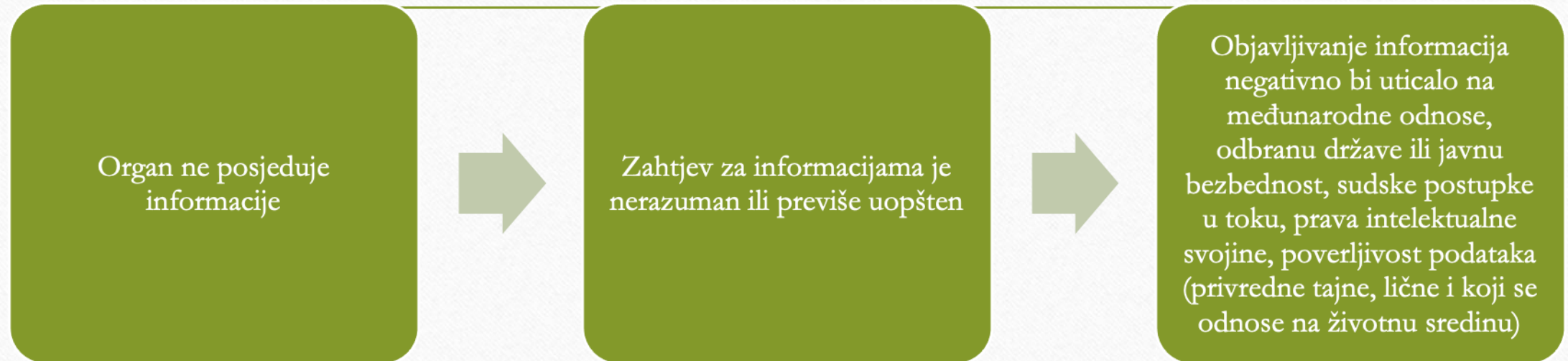
Zahtjev za pristup informacijama u pisanoj formi (putem e-pošte)

Npr. Zahtjev za pristup informacijama njemačkog turista u Ulcinju o kvalitetu vode za piće

Nema direktne primjene Arhuske konvencije

Primjenjuje se Zakon o slobodnom pristupu informacijama CG

Osnov za odbijanje

Arhuska konvencija zahtijeva da se izuzeci usko tumače, dok Zakon o slobodnom pristupu informacijama ne sadrži istu odredbu.

II Učešće građana u procesu odlučivanja o pitanjima iz oblasti životne sredine

- Informisanje zainteresovane javnosti (nacionalni zakon precizira ko potpada pod ovaj termin), i to u ranoj fazi odlučivanja o konkretnim aktivnostima koje mogu imati negativan uticaj na životnu sredinu (energetski sektor, proizvodnja i prerada metala, mineralna i hemijska industrija, upravljanje otpadom itd.) + za aktivnosti za koje je procjena uticaja na životnu sredinu (EIA) predviđena nacionalnim zakonodavstvom.

Informisanje javnosti u postupcima za donošenje planova, programa i politika o životnoj sredini, kao i u postupku donošenja propisa.

Omogućavanje uključivanja zainteresovane javnosti u proces donošenja odluka kao i uzimanje u obzir rezultata učešća javnosti.

Npr. Stanovnici gradske četvrti u kojoj je planirana izgradnja nove višespratnice na zelenoj površini moraju biti obaviješteni i mora im biti pružena prilika da učestvuju u javnoj raspravi, na početku postupka odlučivanja, a njihovo mišljenje mora biti uzeto u obzir prilikom donošenja odluke.

III Pravna zaštita prava na informaciju

Širok pristup pravdi po pitanjima životne sredine

Član 9 Arhuske konvencije

3 komponente procesne zaštite prava životne sredine

Čl. 9(1, 2) AK

1. Pravo (opšte) javnosti na zaštitu prava na informisanje (u upravnom postupku, prekršajnom, krivičnom, parničnom itd.).

2. Pristup upravnim ili sudskim postupcima za članove zainteresovane javnosti u vezi sa procjenom uticaja na životnu sredinu (uslovi: dovoljan interes ili narušavanje prava (prema nacionalnom zakonu)).

Čl. 9(3) AK

3. Pravo javnosti (gdje ispunjava zahtjeve nacionalnog zakonodavstva) da ima pristup upravnim ili sudskim postupcima za osporavanje radnji i propusta privatnih lica i javnih organa koji su u suprotnosti sa odredbama njenog nacionalnog zakona koji se odnosi na životnu sredinu.

Za države članice EU, primenljivo pravo EU koje se odnosi na životnu sredinu takođe treba smatrati dijelom domaćeg, „nacionalnog prava“

Arhuska konvencija i EU

- Evropska zajednica je potpisnica Konvencije od 2005. godine, sve države članice do 2012. godine
- Direktiva 2003/4/EC o javnom pristupu informacijama o životnoj sredini
- Direktiva 2003/35/EC koja predviđa učešće javnosti u izradi određenih planova i programa koji se odnose na životnu sredinu
- Druge direktive (sa nekim odredbama o UJ, npr. Okvirna direktiva o vodama)
- Uredba 1367/2006 EZ o primjeni odredaba Arhuske konvencije na institucije i tijela Zajednice (u primjeni od 17. jula 2007.)

ESP praksa

ESP: spojeni predmeti C 404/12 P i C 405/12 P, Stichting Natuur en Milieu i spojeni predmeti C-401/12 P sa C-403/12 P Vereniging Milieudefensie et Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht.

Arhuskoj konvenciji nedostaje jasnoća i preciznost potrebne za direktnu primjenu člana 9(3).

ESP je objasnio da interna revizija odluka Evropske komisije može biti obezbijedena samo u skladu sa Arhuskom uredbom, koja omogućava nevladinim organizacijama da traže internu reviziju samo ako je akt u pitanju individualan po obimu.

ESP ne dozvoljava osporavanje ekoloških akata opšte primjene.

THE AARHUS CONVENTION

EU

U nekim državama članicama EU pravni lijekovi u sudskim postupcima su neefikasni (Bugarska, Rumunija), a u nekim drugim državama postupci su preskupi da bi bili u skladu sa Konvencijom (UK, Španija).

Njemačka, Austrija, Bugarska ne obezbeđuju status ekoloških NVO u mnogim sektorskim zakonima.

Više informacija:

[http://vvv.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/571357/IPOL_BRI\(2016\)571357_EN.pdf](http://vvv.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/571357/IPOL_BRI(2016)571357_EN.pdf);

http://vvv.justiceandenvironment.org/_files/file/2009/09/access_to_justice_collection.pdf

UREDBA (EU) 2021/1767 Evropskog parlamenta i Savjeta od 6. oktobra 2021. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1367/2006 o primjeni odredaba Arhuske konvencije na institucije i tijela Zajednice

Proširuje mogućnosti koje su trenutno dostupne nevladinim organizacijama

NVO će takođe moći da traže reviziju upravnih akata „opšteg djelokruga”.

Svaki upravni akt koji je u suprotnosti sa pravom EU o životnoj sredini može biti predmet revizije bez obzira na ciljeve politike.

Produženje rokova za zahtjeve i odgovore u cilju poboljšanja procesa administrativne revizije.

Hvala na pažnji!